

Københavns Universitets bestyrelse

SAGSNOTAT

21. NOVEMBER 2022

Vedr. Revisionsprotokollat af 31. oktober 2022**Sagsbehandler** Koncern-Økonomi**KONCERN-ØKONOMI,
REGNSKABSSEKTIONEN,
KONCERNREGNSKAB (KOR)**NØRREGADE 10
1165 KØBENHAVN K**Baggrund**

KU's institutionsrevisor Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab (i det følgende benævnt 'Deloitte') har i efteråret 2022 udført revisionshandling i årets løb, hvilke er afrapporteret i Revisionsprotokollat af 31. oktober 2022 i vedhæftede bilag.

LOKATION: MUSEUMSHUSET, 05-3-310

Af protokollatet fremgår det, at revisionen er planlagt og udført for at sikre, at fokus i revisionen er på de væsentlige og risikofyldte forretningsområder og administrative funktioner, der har betydning for årsregnskabet.

DIR 35 32 15 78
MOB 60 46 59 80

Deloitte præciserer i protokollatets s. 724, at de anser fejl i regnskabsaflæggelsen over 200 mio.kr. for værende væsentlige for det samlede regnskab, samt at de vil afrapportere fejl (såfremt der identificeres sådanne), der enkeltvis eller samlet overstiger 10 mio.kr.

daniel.larsen@adm.ku.dk
<http://oko.ku.dk/>**Overordnet vurdering af resultaterne af revisionen**

Det er Koncern-økonomis (ØKO's) vurdering, at der er tale om et "pænt" protokollat med få bemærkninger fra institutionsrevisor.

Deloitte angiver bl.a. i protokollatet:

"Samlet set er det vores vurdering, at KU's bogholderi og økonomistyring muliggør en pålidelig regnskabsaflæggelse. [...] Den hidtil udførte revision har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger..."

Det skal dog bemærkes, at der i dette protokollat bliver belyst nogle forhold omkring KU's interne finansielle kontrol og controlling, der ikke tidligere har været belyst. Disse vedrører:

- at KU fortsat skal have fokus på at implementere nye afsnit om interne kontroller og controlling i regnskabsinstruksen,
- at KU udarbejder et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller ifm. de finansielle processer,
- at KU sikrer, at overvågningen på controlling-området svarer til de opgaver, der er beskrevet i regnskabsinstruksen

Forholdene skal ses i lyset af, at der inden for en kort periode, på en række offentligt kendte sager, er foretaget væsentlige opstramninger og implementeret øgede krav til interne kontroller og controlling, i diverse vejledninger og cirkulærer m.v. fra Økonomistyrelsen.

Det er ØKO's vurdering, at disse forhold med fordel kan og bør inkluderes i arbejdet omkring analysering og vurdering af KU's fremtidige administrative organisering og -processer, hvilket Deloitte også anbefaler.

Opsummering af den gennemførte revision samt indholdet af revisionsprotokollatet

Af protokollatets afsnit "1. Opsummering af revisionsplan", "2.0 Konklusion på centrale områder af den udførte revision i årets løb" og "2.1 Konklusion på det interne kontrolmiljø" opsummeres på de overordnede områder, der har haft Deloitte's fokus i deres tilrettelæggelse af revisionen.

Revisionen er tilrettelagt ud fra en risiko- og væsentlighedsbetragtning, og i protokollatet afrapporteres denne revision ud fra følgende opbygning:

- Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring) (afsnit 3)
- Risikovurdering og fokusområder (afsnit 4)
- Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater (afsnit 5)
- Løn og gager (afsnit 6.1), samt
- Andre forhold (afsnit 7)

Protokollatet indeholder endvidere tre bilag:

- Bilag 1: Plan for forvaltningsrevision og juridisk kritisk revision
- Bilag 2: Samarbejde mellem KU, Rigsrevisionen og Deloitte
- Bilag 3: Revisionens formål og omfang

Protokollatet er opbygget således, at man kan vælge at læse de overordnede konklusioner og væsentligste informationer ("executive summary") i venstre side af protokollatet (over- og i de grå bokse) og/eller vælge at gå ned i de nærmere detaljer til højre for de grå bokse.

SIDE 3 AF 10

Overordnet resultat af revisionen

Område	Bemærkning/ anbefaling	Side i protokollen	Ny*	Genganger/opfølgning**	Bemærkning lukkes af***
Eksternt finansierede projekter	Revisorerklæringer vedrørende eksternt finansierede projekter giver anledning til bemærkninger.	730		X	
Økonomistyring	<p>Udviklingen i det budgetterede resultat viser, at budget-processen fortsat kræver fokus.</p> <p>KU arbejder med, at der decentralt sker en mere kritisk stillingtagen til og vurdering af den decentrale økonomi i form af, at der også på de lokale ledelsesniveauer anlægges et ledelsesmæssigt skøn og foretages en ledelsesmæssig korrektion.</p> <p>Deloitte er enige i KU's fokus (på at) øge den decentrale kritiske stillingtagen til budget og forventninger, for derigennem at nedbringe budget-afvigelserne og sikre at de planlagte aktiviteter gennemføres, som budgetteret eller giver anledning til revurdering af forventningerne.</p>	725, 727, 728		X	
Regnskabsinstruks	<p>Deloitte har anbefalinger til den forestående opdatering af regnskabsinstruks (forår 2023).</p> <p>Anbefalingerne vedrører inklusion af ekstra afsnit om løbende vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø.</p>	726	X		
Overordnede interne kontroller (Generelt)	<p>Deloitte anbefaler, at KU fortsat har fokus på, at de nye afsnit i regnskabsinstruksen implementeres og efterleves.</p> <p>Deloitte anbefaler at KU udarbejder et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller i de finansielle processer.</p> <p>Deloitte anbefaler at KU i arbejdet omkring tilrettelæggelse af den/de fremadrettede administrative organisering og -processer inkluderer de anbefalinger, der fremgår af Økonomistyrelsens vejledninger om intern kontrol.</p>	726	X		

Område	Bemærkning/ anbefaling	Side i proto-kollen	Ny*	Genganger/ opfølgning**	Bemærkning lukkes af***
Overordnede interne kontroller (Controlling)	Deloitte har ifm revisionen konstateret, at KU ikke har haft de nødvendige ressourcer til at udføre enhver controlling-handling, som har været planlagt. Deloitte anbefaler at sikre, at overvågningen på controlling-området svarer til de opgaver, der er beskrevet i regnskabsinstruksen.	726	X		
Løn og gager	Deloitte anbefaler i relation til udbetaling af engangsvederlag: 1) Én stikprøve viser, at resultatløn er udbetalt som engangsvederlag, og det anbefales at styrke kvalitetskontrollen herfor	732	X		X
Løn og gager (KUPA)	Deloitte er ifm. revisionen blevet oplyst at der stadig er udfordringer med implementeringen af KUPA (nyt personaleadministrativt system), som relaterer sig til implementering af systemet, herunder datamigreringen fra tidligere system. KU Fælles-HR har fremsendt et sagsnotat, der kvantificerer den finansielle risiko relateret til aflæggelse af årsrapporten (primært estimering af feriepengeforpligtelsen), til Deloitte. Deloitte vil følge op på dette emne til årsrevisionen.	725		X	

* Punktet fremgår ikke af de seneste to revisionsprotokollater

** Punktet fremgår af minimum én af de seneste to revisionsprotokollater

*** Deloitte angiver eksplicit at punktet betragtes som lukket, eller KU antager at punktet ikke vil fremgå igen (fx en beløbsmæssig fejl i et enkelt regnskabsår, som ikke har relevans for næste regnskabsår)

Deloitte har i alt afgivet 2 ”lyskurve-vurderinger”, hvor der er givet følgende vurdering:

- **2** har fået vurderingen ”Ingen væsentlig eller kritiske kommentarer” (**grøn**)
- **0** har fået vurderingen ”Ingen væsentlige kommentarer, men med anbefalinger eller observationer, der har ledelsens bevågenhed, for at imødegå risici eller områder/oplysninger, som bør have bestyrelsens opmærksomhed” (**gul**)
- **0** har fået vurderingen ”Risiko, der har væsentlig betydning for vurdering af årsrapporten og kræver ledelsens bevågenhed” (**rød**).

Områder uden ”lyskurve-vurderinger”, men med observationer og anbefalinger

1. *Økonomistyring*

Deloitte har omtalt KU's Økonomistyring i afsnit ”2.0 Konklusion på centrale områder af den udførte revision i årets løb” (s. 725), samt i afsnit ”3. Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring)” (s. 727-728).

Deloitte vurderer samlet set, at KU's økonomistyring i den gennemgåede periode af 2022 er sket på passende niveau.

Månedsopfølgningen for juli blev realiseret med et akkumuleret overskud på 86,3 mio.kr. før finansielle poster, mod et budgetteret underskud for året på 288,5 mio.kr. Der var indikationer for, at budgetafvigelsen ville fortsætte i samme retning, hvorfor der efter økonomiopfølgningen med fakulteterne blev foretaget en ledelsesmæssig korrektion på 320,8 mio.kr. i forbindelse med Ø1.

Korrektionen blev foretaget som følge af, at det realiserede resultat i de første 4 måneder, viste et så stort overskud, og at der ikke var indikationer på, at økonomien resten af året skulle udvikle sig anderledes.

Udviklingen i det budgetterede resultat viser ifølge Deloitte, at budgetprocessen fortsat kræver fokus.

KU's budgetproces er baseret på en bottom-up-proces på baggrund af indmeldinger fra de enkelte budgetansvarlige. KU arbejder med, at der lokalt sker en mere kritisk stillingtagen til og vurdering af den lokale økonomi i form af, at der også på de lokale ledelsesniveauer anlægges et ledelsesmæssigt skøn og foretages en ledelsesmæssig korrektion.

Der har i 2022 været betydeligt fokus på at arbejde med opfølgningen på konklusionerne af resultat- og opsparingsanalysen, som blev gennemført i foråret 2021, og de handlepunkter der blev godkendt af bestyrelsen på mødet i december 2021 har været integreret som en del af det løbende arbejde med prognoser og opfølgning på alle niveauer i organisationen, herunder også i budgetdialogen mellem rektoratet og fakultetsledelserne.

I forbindelse med udarbejdelsen af budgettet for 2023 har fakultetsledelserne anlagt en helhedsvurdering på de enkelte fakulteters budgetter, som i udgangspunktet udgøres af summen af de enkelte enheders budgetter, dvs. institutter og centre m.v. Denne helhedsvurdering har på nogle fakulteter givet anledning til, at der er foretaget en korrektion

af budgettet på fakultetsniveau. Korrektionerne er udtryk for, at der i de decentrale budgetter generelt er en indbygget usikkerhed i forhold til, om alle forudsætninger for at gennemføre det planlagte aktivitetsniveau også i praksis vil være til stede i løbet af 2023 og de efterfølgende år, men uden at det konkret kan siges hvor det præcist er, at forudsætningerne ikke fuldt ud opfyldes. Der er således tale om en ledelsesmæssig 'portefølje'-vurdering af det samlede fakultetsbudget.

Det vurderes, at der også i 2023 er behov for at fastholde fokus på handlepunkterne og have en fortsat en grundig drøftelse med fakulteterne om problemstillingerne med henblik på at fortsat at forbedre processerne i forbindelse med budgettering og prognostisering.

Det er Deloitte's vurdering, at forholdene omkring budgetafvigelse/prognosepræcision også med fordel kan indtænkes om en del af administrationsreformen på KU.

Deloitte er samtidig enige i KU's fokus på at øge den lokale kritiske stillingtagen til budget og forventninger.

2. Regnskabsinstruks

I revisionsprotokollat af 7. december 2021, blev det af Deloitte bemærket, at Regnskabsinstruksen fra 2015 burde opdateres, hvilket ØKO på daværende tidspunkt også var i gang med.

Instruksen blev færdigbehandlet og underskrevet d. 24. februar 2022, og har været gældende fra 1. marts 2022. Det er derfor første gang Deloitte har revideret den nye regnskabsinstruks, der fremadrettet vil blive opdateret årligt (hvert forår).

Deloitte konkluderer i afsnit ”2.1 Konklusion på det interne kontrolmiljø” (s. 726), at regnskabsinstruksen i hovedtræk efterlever Økonomistyrelsens nye retningslinjer for udarbejdelse af regnskabsinstruks.

I forbindelse med deres gennemgang af regnskabsinstruksen har Deloitte bemærket, at instruksen bør omfatte et afsnit om den løbende vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø iht. vejledningen.

Dette vil blive inkluderet i forbindelse med den kommende opdatering af regnskabsinstruksen til foråret 2023.

3. Overordnede interne kontroller (Generelt)

Beskrivelse af udført revision, konklusion og anbefalinger, fremgår af afsnit ”2.1 Konklusion på det interne kontrolmiljø” (s. 726).

Deloitte vurderer, at KU har et passende kontrolmiljø, der sikrer, at KU's rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt, dog med mulighed for forbedringer.

Deloitte bemærker/anbefaler:

- KU skal fortsat have fokus på, at de nye afsnit i regnskabsinstruksen implementeres og efterleves (underforstået at Deloitte er enige i selve instruksens faglige indhold om interne kontroller).
- Deloitte har i forbindelse med revisionen konstateret, at KU ikke har et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller i de finansielle processer udarbejdet efter Økonomistyrelsens vejledning om finansiell kontrol.
- Deloitte anbefaler at KU i arbejdet med administrativ organisering og -processer inkluderer de anbefalinger, der fremgår af Økonomistyrelsens vejledninger om intern kontrol.

ØKO har taget vejledningen om intern finansiell kontrol fra Økonomistyrelsen til efterretning, og er ved at vurdere i hvilket omfang implementeringen af anbefalingerne fra Økonomistyrelsen kan indarbejdes i KU's regnskabsinstruks, retningslinjer, og finansielle processer.

Det er ØKO's vurdering, at disse forhold med fordel kan og bør inkluderes i arbejdet med administrationsreformen, hvilket Deloitte også anbefaler.

4. *Overordnede interne kontroller (Controlling)*

Deloitte omtaler KU's udførelse af controlling, i afsnit "2.1 Konklusion på det interne kontrolmiljø" (s. 726).

I KU's regnskabsinstruks er det beskrevet, at Fællesadministrationen udfører controlling som en særskilt proces.

Processen omfatter i praksis bl.a. udarbejdelse af et controlling-notat, der opsummerer udførte handlinger.

Det er ved den løbende revision konstateret, at KU ikke har haft de nødvendige ressourcer til at udføre enhver handling, der er omfattet af controlling-notatet.

Deloitte anbefaler KU at sikre, at overvågningen på controlling-området svarer til de opgaver, der er beskrevet i regnskabsinstruksen, og at KU udarbejder en plan for at sikre fremtidige ressourcer og kompetencer til udførelse af controlling-opgaverne.

ØKO har været bekendt med forholdet forud for revisionens besøg, og har drøftet med Deloitte hvorledes dette forhold kan imødekommes på kort sigt (ifm. årsregnskabsaflæggelsen). Dialogen herom pågår.

Det er endvidere ØKO's vurdering, at disse forhold med fordel kan og bør inkluderes i arbejdet med administrationsreformen, hvilket Deloitte også anbefaler.

5. Løn og gager (Engangsvederlag)

Deloitte angiver følgende, i afsnit "6.1 Løn og gager" (s. 732):

" Ved den udførte revision har vi noteret en anbefaling omkring engangsvederlag. En af vores stikprøver viser, at resultatløn er udbetalt som engangsvederlag, og vi anbefaler KU at styrke kvalitetskontrollen herfor. Disse anbefalinger er kommunikeret særskilt til HR."

Fælles HR har oplyst, at baggrunden for fejlen er afdækket, og at der lokalt er iværksat den fornødne kompetenceudvikling.

6. Løn og gager (KUPA)

Deloitte angiver følgende, i afsnit "2.0 Konklusion på centrale områder af den udførte revision i årets løb" (s. 725):

" Endvidere er vi i forbindelse med vores revision blevet oplyst, at der stadig er udfordringer med implementering af nyt HR-system (KUPA), som relaterer sig til implementering af systemet, herunder datamigreringen fra tidligere system.

Vi er blevet oplyst, at der er ved at blive foretaget særlige initiativer for at løse udfordringerne.

Den finansielle risiko kan ifølge Fælles-HR formodentlig afgrænses til fraværs-registreringer og ferieregistreringer.

KU har fremsendt et sagsnotat for at kvantificere den finansielle risiko relateret til aflæggelse af årsrapporten. Sagsnotatet beskriver KU's vurdering af risiciene, herunder fremgår det at er risiko for fejlregistreringer af blandt andet feriedage.

KU vil opdatere risikovurderingen inden regnskabsaflæggelsen.

Vi følger op i forbindelse med revisionen af årsregnskabet."

ØKO og Fælles HR har i tillæg til notatet haft dialog med Deloitte omkring den væsentligste indvirkning på årsregnskabet (værdiansættelse af feriepengeforpligtelsen, der i udgangspunktet beror på antal opsparede

feriedage pr. 31.12 blandt alle ansatte). Drøftelserne forventes afsluttet ved udgangen af december ifm. fremrykket revision, men Deloitte har tilkendegivet enighed i KU's planlagte beregningsmetode for 2022.

SIDE 9 AF 10

Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater:

Eksternt finansierede projekter

Deloitte har under afsnit 5. Redegørelse for den udførte revision, samt nedenfor opfølgningspunkt 4.1 fra tidligere protokollat, følgende bemærkninger til de i 2022 afgivne særskilte revisionserklæringer (i perioden 1.1-30.9).

Punkt 4.1 Revisorerklæringer vedrørende eksternt finansierede projekter (28. marts 2021, punkt 6.4):

” Vi har i 2021 afgivet 37 særskilte erklæringer vedrørende projekter for EU samt andre eksterne bevillingsgivere om anvendte projektmidler, hvoraf 21 af erklæringerne har givet anledning til en eller flere bemærkninger. På de 21 projekter er der i alt 35 fremhævelser eller bemærkninger.

For de 18 projekter er fejlene relateret til brugen af time sheets. Fejlene vedrører primært formalia (overholdelse af frister, rettidigt udfyldte og godkendte time sheets mv.).

Derudover er der bemærkninger vedrørende overholdelse af forskellige administrative krav, som er stillet af en bevillingsgiver, der kunne være imødegået ved at have tilrettelagt projektadministrationen, så den imødekommer de stillede krav.

Endvidere er der 5 projekter, hvor der er konstateret ikke støtte-berettigede omkostninger.

Punktet holdes på baggrund af ovenstående åbnet.”

Opfølgning 2022 t.o.m. 30. september:

Deloitte har i 2022 frem til 30. september 2022 afgivet 41 (2021: 25) særskilte erklæringer vedrørende projekter for EU samt andre eksterne bevillingsgivere om anvendte projektmidler, hvoraf 28 (2021:12) af erklæringerne har givet anledning til en eller flere bemærkninger.

På de 28 projekter er der i alt 50 (2021: 21) ”exceptions” eller revisionsbemærkninger.

Bemærkningerne vedrører primært formalia i forhold til overholdelse af frister samt rettidige udfyldte og godkendte time sheets (problematikken omkring time sheets indgår i 25 af 28 ovenfor omtalte projekter).

Deloitte bibeholder punktet omkring særskilte projekterklæringer som åbent (antageligvis pba udmelding i protokollat af 2. april 2020 om, at procentandelen af erklæringer med fremhævelser eller bemærkninger bør være under 10%).

Deloitte har bemærket, at EU i den seneste periode har øget opfølgningen på konstaterede fejl, og i større omfang end tidligere har anlagt betragtning om, at omkostningerne ikke er støtteberettigede såfremt formalia ikke er overholdt. Dette gælder blandt andet ved mangelfuld dokumentation for intern samhandel. Deloitte præciserer, at disse konstaterede forhold ikke er beløbsmæssigt væsentlige for KUs årsrapport.

Det er fortsat Deloitte's vurdering, at KU med fordel kan styrke processerne omkring den formelle administrative projektstyring, og anbefaler at området tages med i overvejelserne om fremtidig organisering.

Deloitte anbefaler desuden, at KU øger fokus på at gennemgå de administrative krav og indgå i dialog med bevillingsgiver på et tidligere tidspunkt for at opnå en evt. dispensation fra krav, der ikke kan indpasses i KU's administrative processer.

I lyset af det store og kontinuerlige antal bemærkninger til de konkrete projektrevisioner, har Deloitte og ØKO aftalt, at Deloitte frem mod statusrevisionen, som afsluttes i forbindelse med revision af årsrapporten, gennemfører en mere dybdegående forvaltningsrevision af området. Formålet hermed er at komme "bagom" årsagerne til de fejl m.v., der findes i forbindelse med revisionen af de konkrete projekter, så der på den måde kan identificeres de rette løsninger til at imødegå de fejl der observeres.

ØKO vil samtidig lægge op til, at organiseringen af og processerne vedrørende forvaltningen af eksternt finansierede projekter, medtages i analysearbejdet omkring den/de fremadrettede administrative organisering og -processer på KU som en del af administrationsreformen. Deloitte vurderer samlet set, at KU har iværksat initiativer til at forbedre projektområdet og imødegå deres observation samt anbefalinger.

Der er ingen opfølgning på øvrige bemærkninger fra tidligere protokollater.